

Değerli Velilerimiz

Sizlerin desteğiyle gençlerimizin değerleri ile buluşmaları daha iyi sonuçlar almak için devam etmektedir. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

EDEP Programımızın Ocak 2017 teması "Sorumluluk"tur. Bu ay okullarımızda çocuklarımızın sorumluluk duygusunu geliştirecek çalışmalar gerçekleştirilecektir.

Her anne-babanın ideali çocuklarını kendi ayakları üstünde durabilen, kendine güvenen bir birey olarak yetiştirmektir. Çocuğun kendi davranışlarının sorumluluğunu alması, yeterince büyüdüğünde bir gün içinde kazanabileceği, öğrenebileceği bir beceri değeridir. Sorumluluk bilincinin gelişmesi yaşamın ilk yıllarından itibaren atılan adımlar ile mümkündür. Hayat ile ilgili diğer değerler gibi sorumluluk da çocuğun öncelikle anne-babasından daha sonra sosyal çevresinden öğrendiği, geliştirdiği bir beceridir.

Sorumluluk duygusunu geliştirmek için anne-babanın çocuğun yaşına, cinsiyetine ve kişisel özelliklerine uygun görevleri çocuğun yapmasına fırsat vermesi, istenilen davranışlar için model oluşturması ve olumlu davranışları pekiştirmesi önemlidir.

3 - 4 Yaş: Bu yaşlarda çocuklar oldukça enerji dolu ve hareketlidirler. Anne-baba tarafından konulan sınırları test etmeye meraklıdır. Anne-baba olarak hem çocuğun enerji ve hareket ihtiyacını anlamak, hem belli sınırlar çizmek hem de kuralları test etme karşısında esneklik ve yaratıcılığı koruyabilmek önemlidir.

Basit ev işlerinde yardımcı olabilirler. Örneğin kendi oyuncaklarını sepetine yerleştirebilir. Öz bakım becerilerini kendi başına yapmak için ilk adımı atabilirler; diş fırçalamak, elini yüzünü yıkamak gibi. Tabi bu becerileri anne babayı birebir gözlemleyerek ve onların desteği ile deneyerek geliştireceklerdir. Ayrıca bu yaşta ayakkabılarını giyebilirler. Ama bağcıkları bağlamak için hala yardıma ihtiyaçları vardır.

4 - 5 Yaş: Bu dönemde, çocuklar "iş yapmaktan" ve bunu göstermekten büyük bir keyif alırlar. Ev işlerinde anneye yardım etmek, tamirat işlerinde babaya çıraklık etmek gibi yetişkin hayatına yönelik işler çok ilgilerini çeker. Önceki yaş gruplarında gözlemlenen becerilerin yanı sıra bu yaşta çocuklar eşyalarını toplayıp, ufak tefek işlerde yardım edebilirler (toz almak gibi). Ayrıca çatal, kaşık ve bıçak kullanma becerileri tam olarak geliştiğinden sofraya uygun şekilde yemek yiyebilirler.

Bu yaşta çocuğunuzdan odasındaki oyuncakları toplamasını, kendi başına elini yüzünü yıkamasını, yemeğini yemesini, masa hazırlanırken bir şeyleri (örneğin tuzluk) götürmesini bekleyebilirsiniz.

5 - 6 Yaş: Artık kendi başlarına giyinebilirler. Belki hala bu becerileri anne babanın beklediği kadar çabuk değildir. Ama hızlanmaları için kendi başlarına giyinmeye devam etmeleri gerekir. Eğer anne baba sabredemeyip "bu sefer de ben giydireyim" derse o zaman bu becerinin gelişmesi gecikecektir. Ayrıca eğer bir yere geç kalınması söz konusu ise çocuğun hazırlanması için yeterli zaman verildikten sonra geç kalmanın sonucunu çocuğun yaşaması da sorumluluk duygusunun gelişmesi için önemlidir.

Ev işlerinde yardım edebilirler (sofrayı hazırlamak gibi). Bu yaş grubundaki çocuklar kendi ile ilgili sorumlulukların yanı sıra tüm aileyi ilgilendiren sorumlulukları da yerine getirebilirler.

7 - 12 Yaş: Bu yaş döneminde artık okul, çocuğun hayatında çok önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla sorumlulukların çoğu da okul ile ilgilidir. Ödev yapmak, okul eşyalarına sahip olmak, gerekli materyalleri unutmamak, okul ve sınıf kurallarına uymak gibi... Tabi ki evdeki sorumluluklar da devam etmektedir; çalışma masasını düzenlemek, odalarını toplamak, giysilerini dolaba yerleştirmek...

13-18 Yaş: Lise döneminde de sorumluluk eğitiminde önemli olan işin niteliğiyle birlikte devamlı yapılmasını sağlamaktır. Bu kapsamda çocuğumuzu sorumluluklarıyla baş başa bırakmak, destekleyici bir tutumda olmamız oldukça önemlidir. Bu anlamda: Kendi hakkını savunmalı ve başkalarının hakkına saygı göstermelidir. Eve dönüş saatlerine uymalı, bazı ev işlerinde ailelere yardımcı olmalıdır.

Toplu yerlerde gerektiği gibi davranmak, bağımsız olarak kendi ders çalışma programını yürütmek, para biriktirmek ve uzun vadede almak istediklerini planlamak, meslek seçimi süreci ile ilgili sorumlulukları almak lise düzeyindeki bir gencin alması gereken sorumluluklardandır.

Lise düzeyinde öğrenciye sahip velilerimize tavsiyemiz, onun adına düşünmek yerine kendi başına düşünmesini sağlayın. Özellikle ortaöğretim dönemindeki gençlerle iletişim kurarken olumlu iletişim kurmaya çalışınız. Gençlerle işbirliği yapmaya açık olunuz.

Anne-babalara öneriler

Küçük Adımlar: Büyümek, bir birey olarak yetişmek; uzun bir yoldur ve anne-babanın rehberliğine her zaman ihtiyaç vardır. Küçük yaştan itibaren sorumluluk bilincini geliştirmek için fırsatlar oluşturmak, çocuğun acemice denemelerini sabır ve sevgi ile desteklemek önemlidir. ileride sorumluluk sahibi bir birey olması için çocuğunuzun 10 yaşına gelip sorumluluk almasını beklemeyin, sorumluluk yaşamın ilk yıllarından itibaren kazanılan ve küçük adımlarla geliştirilen bir beceridir.

Olumlu geri bildirim: Her yeni davranışın öğrenilmesi ve tekrar edilmesi (böylece de pekişip alışkanlık haline gelmesi) için olumlu geri bildirim ihtiyacı vardır. Anne-babanın ilgi ve onayı, istenilen davranışların öğrenilmesinde anahtardır. Çocuklara ne yapmamalarını değil de, ne yapmaları gerektiğini söylemek burada önem kazanır. Olumsuzdan gitmek olumsuz davranışı istemeden pekiştirmeye neden olabilir. Oysa iyi, doğru ve gerekli olduğunu düşündüğümüz davranışları fark etmek ve enerjisi bunları övmek için kullanmak daha verimli olacaktır. Eğer çocuğunuza kardeşini ağlattığında kızmak yerine onunla sakin bir şekilde oynadığı anda ilgi gösterirseniz istenilen davranışı pekiştirmiş olursunuz. Bu tabii ki olumsuz davranışa izin vermek anlamına gelmemelidir.

Motive eden sorumluluklar: Yapması keyifli olan, sonucunda güzel ve övünülecek bir durum yaratan davranışlar ile ilgili sorumlulukları kazandırmak daha kolay olacaktır. Örneğin masayı kurmaya yardım etmek; masayı temizlemeye ve kaldırmaya yardım etmekten daha eğlencelidir.

Seçme sansı vermek: Çocukların kendi hayatları üzerinde söz sahibi olmalarını sağlarsanız verdikleri kararlar ile ilgili sorumluluk almalarına ve kendilerine olan güvenlerinin gelişmesine yardım edersiniz. (Örneğin önüne mevsime uygun 2-3 kıyafet koyup içlerinden istediğini giyebileceğini söyleyerek.)

Her şeyin bir yeri olsun: Evdeki her eşyanın belli bir yeri olduğunu bilmek çocukların etrafı düzenli tutmasına yardımcı olabilir. Düzenli bir ev ortamı çocuğun düzenli olmayı öğrenmesinde etkilidir. Kirlenen pantolonunu kirli sepetine atmak, okuduğu dergiyi gazeteliğe koymak, meyve suyu şişesini tekrar buzdolabına kaldırmak gibi günlük hayata dair işlerde çocukların da sorumlulukları olmalıdır.

Bireysel sorumluluktan sosyal sorumluluğa: Çocuklarda sorumluluk bilincini geliştirmek için önce kendileri ile ilgili durumlardan yola çıkmak, daha sonra ailenin bir bireyi olarak aile ilgili sorumlulukları ve daha sonra da sosyal sorumlulukları öğretmek önemlidir. Arkadaşları ile uyum içinde oynamak, okul kurallarına uymak için gerekli alt becerileri evde aile ortamında öğreniriz. Anne-baba olarak çocuğa sorumluluk bilinci aşılarken aslında onu toplumsal hayata hazırladığımızı biliniz.

Sorumluluğunu bilen bireyler yetiştirebilmek dileğiyle.